

5 класи

Вітаю вас, п'ятикласники!

Пропоную вам ознайомитись з навчальним матеріалом з розділу «Технологія побутової діяльності» та виконати міні-проект «Елементи грамоти споживача».

§ 28. ТОРГОВЕЛЬНІ МЕРЕЖІ

1. Що, на твою думку, називається торговельною мережею?
2. Назви відомі тобі магазини. Якими товарами вони торгують?
3. З якого документа можна дізнатись про якість товару?

Відповіді на запитання :

- 1.
- 2.
- 3.

Магазини, що існують у більшості країн світу, можна розділити на кілька типів.

Спеціалізовані магазини, які торгують вузьким переліком товарів з широким асортиментом у межах цього переліку: одяг і взуття, прикраси, спортивні товари, меблі, квіти, книги тощо (мал. 211).

Універсаги – це універсальні магазини загальноміського значення, які торгують різноманітним асортиментом непродовольчих товарів (мал. 212). Зазвичай це одяг, меблі, інші товари для дому. Кожен тип товару продається в певному відділі, яким управляють фахівці з торгівлі (мерчандайзери).

Супермаркети – це великі універсальні магазини самообслуговування, що торгують товарами повсякденного попиту, переважно продовольчими. Головне завдання – задовольнити основні потреби людини в таких товарах (мал. 213).

Мал. 211. Спеціалізований магазин

Мал. 212. Універмаг «Дарниця»

Мал. 213. Сучасний супермаркет

Мал. 214. Невеликий торговельний магазин

Невеликі магазинчики – це невеликі торговельні заклади, що розташовані поблизу житлових кварталів міст, відкриті допізна, працюють без вихідних. У них представлено обмежений асортимент товарів з високою швидкістю обігу. Невеликий асортимент примушує власників підвищувати торгіву націнку, проте подовжений час роботи, наявність товарів повсякденного попиту і зручне розташування дозволяють задовольнити важливі потреби покупців, які готові платити за це (мал. 214).

Магазини, що торгують за зниженими цінами (дискаунти), пропонують стандартний асортимент товарів за нижчими цінами, оскільки мають можливість встановлювати меншу частку прибутку за рахунок великого обігу. Дискаути можуть мати як широкий асортимент, так і спеціалізований (спортивні, електро-технічні, книжкові та ін.) (мал. 215).

Супермагазини – це магазини, торгова діяльність яких спрямована на задоволення потреб людей у постійних покупках про-

Мал. 215. Продаж товарів у магазині знижених цін

Мал. 216. Відділ гіпермаркету

Мал. 217. Розміщення інструкції про склад продукції

дуктів харчування та інших товарів. Як правило, вони пропонують також послуги пралень, хімчисток, ремонт взуття та ін. Останніми роками спостерігається поява супермагазинів, або *гіпермаркетів*, які насправді є гігантськими спеціалізованими магазинами. Асортимент товарів, представлених у таких підприємствах роздрібної торгівлі, виходить за рамки товарів, що купуються щоденно. Він

включає меблі, велику та дрібну побутову техніку, одяг і багато іншого (мал. 216).

Будь-який товар, що реалізується в торгівельній мережі, повинен мати відповідний документ, у якому зазначаються всі його дані. Для продуктів харчування – це дані про назву продукту, його масу, склад, відсотковий вміст вітамінів, енергетичну цінність продукту, умови та термін його зберігання, назву, адресу, контактні телефони, електронні адреси виробника тощо. Зазначена інформація фіксується на упаковках продуктів (мал. 217).

Різні продукти відрізняються за своєю складністю харчової цінності, проте серед них немає винятково шкідливих або винятково корисних. Продукти корисні за умови дотримання принципів збалансованого, адекватного харчування, але можуть приносити і шкоду. Тому сучасна людина не повинна складати свій раціон бездумно, виходячи з особистого смаку. Харчування кожної людини має бути збалансованим і враховувати безліч чинників, що впливають на здоров'я. Зважаючи на зазначене, перед тим як придбати певні продукти, необхідно ознайомитись із такими даними та визначити доцільність їх придбання.

2. Визнач усі дані продуктів харчування.
3. Якими даними ти доповнив зазначену інформацію?
4. Усі дані запиши в робочий зошит та обґрунтуй своє міркування.

ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНА РОБОТА № 11

Ознайомлення з даними упаковок продуктів харчування

Обладнання і матеріали: набір упаковок продуктів харчування.

Послідовність виконання роботи

1. За завданням учителя ознайомся з даними упаковок продуктів харчування.

Тестові завдання

1. Фахівці з торгівлі – це
 - А менеджери
 - Б мерчандайзери
 - В бухгалтери
2. Гігантські спеціалізовані магазини – це
 - А універмаги
 - Б продовольчі магазини
 - В гіпермаркети
3. Магазини, що торгують за зниженими цінами, – це
 - А продовольчі магазини
 - Б гіпермаркети
 - В дискаунти

Завдання виконати в зошиті.

«Знайомство з писанкою»

переглянути програму

<https://youtu.be/SWSbExWkv-o>

17.03.

6 класи

Вітаю вас, шестикласники!

Пропоную вам ознайомитись з навчальним матеріалом з розділу «Технологія побутової діяльності» та виконати міні-проект «Охайне житло». Завдання з елементами проектування, пов'язані з життєдіяльністю та самообслуговуванням «Охайне житло».

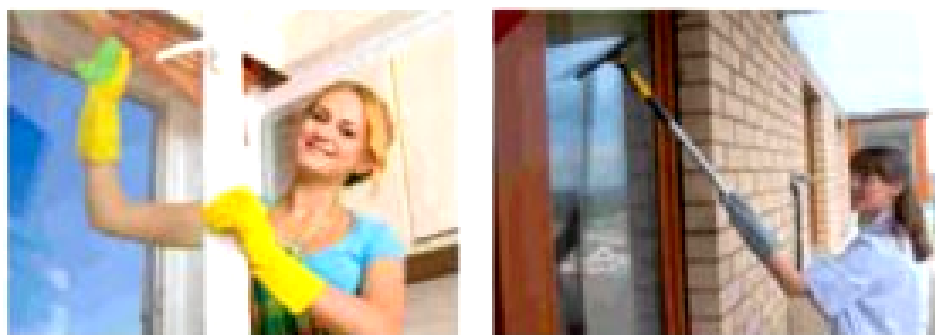
§20. ГІГІЄНА ЖИТЛА

1. *Значення гігієни житла в житті людини.*
2. *Прибирання житла.*
3. *Послідовність дій під час прибирання житла.*
4. *Мийні засоби для прибирання житла.*
5. *Інструменти для прибирання житла.*
6. *Особливості догляду за предметами інтер'єру та побутовою технікою.*

Значення гігієни житла в житті людини

Житло є одним із найважливіших факторів зовнішнього середовища. З ним тісно пов'язане все життя людини, воно захищає від несприятливих метеорологічних факторів, є місцем роботи, відпочинку, сну. Відсутність у помешканні необхідного санітарно-гігієнічного мікроклімату негативно впливає на дихання, теплообмін, нервову систему, інші фізіологічні функції організму.

Повноцінне в гігієнічному відношенні житло повинно бути *прибраним, достатньо просторим, сухим, мати сприятливий мікроклімат, чисте повітря*, важливо, щоб у нього потрапляло *сонячне світло*.

Мал. 262. Миття вікон

Послідовність дій під час прибирання житла

Існують певні **правила та послідовність**, яких слід дотримуватися під час прибирання житла.

Прибирання виконують у робочому одязі — одягають зручні сукню чи брюки, надівають фартух, рукавички та зав'язують на голову хустинку (мал. 263).

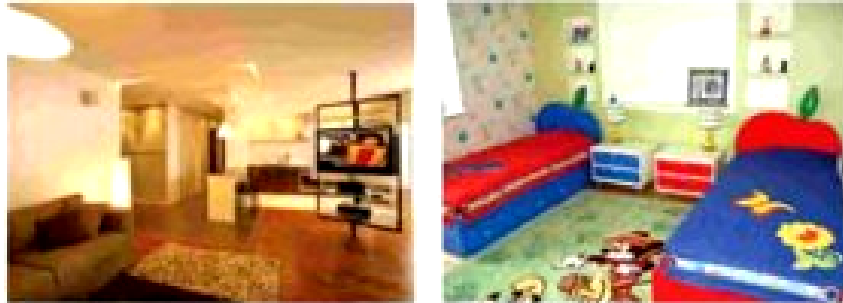
Мал. 263. Одяг для прибирання квартири

Перед прибиранням, насамперед, треба відкрити вікно. Потім прибрати постіль. Простежити, щоб увесь одяг акуратно висів у шафі або був складений на полицках. Якщо на стільці чи кріслі залишився брудний одяг, віднести його в кошик для білизни, щоб випрати.

Після цього складають свої іграшки, прикраси, книжки, прибирають робоче місце. Кожна річ повинна мати своє місце, щоб у разі необхідності, вона була під рукою.

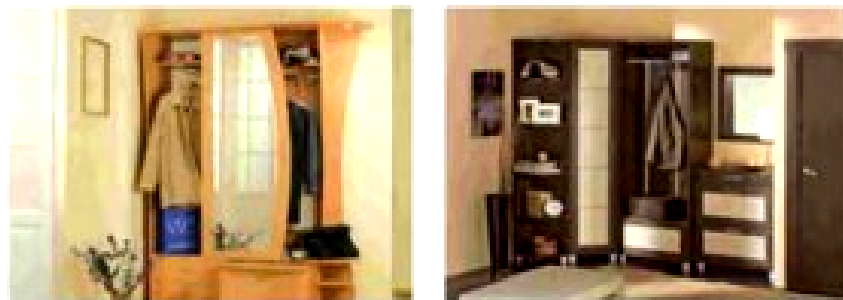
Прибирання житла

Красиво упорядковане, затишне житло — це запорука настрою і здоров'я. До нього присмисло повертатися з роботи, навчання, проводити у ньому час, приймати гостей (мал. 259).

Мал. 259. Вигляд чистого приміщення

Народна мудрість гласить: «Чисто не там, де прибирають, а там де не сміять!» Тому, щоб у приміщенні було чисто, необхідно з порога починати піклуватися про чистоту. А це означає — не заносити бруд з вулиці. Перш за все, стежити за тим, щоб разом з одягом і взуттям не приносилися пил і бруд. Для цього верхній одяг (пальто, плащі) витрушувати, а для очищення взуття покласти спеціальні доріжки перед входом у приміщення. Верхній одяг і взуття слід залишити в передпокою і не заносити його в кімнату, спальню чи на кухню (мал. 260).

Мал. 260. Зберігання речей у передпокої

Прибирання житла ділиться на три категорії: щоденне, щотижневе, генеральне.

До щоденного прибирання належать такі види робіт: протирання пилу, підмітання та вологе протирання підлоги, витрушу-

Щоб витерти пил з меблів та підвіконня, користуються чистою м'якою ганчіркою. Підвіконня протирають зволоженою ганчіркою, а меблі сухою (мал. 264). Підлогу підмітають щіткою або віником. Віник змочують водою. При цьому слід *пал'ятати*, що сухий віник створює пил, а надто мокрий залишає бруд і сліди на підлозі. Замітаючи, не забувати про пил під столом, шафою, ліжком. Сміття треба змести до дверей, зібрати на совок, а потім викинути у відро для сміття. Якщо на підлозі є килими чи доріжки, можна скористатися *пилососом*.

Після прибирання підлоги вологою ганчіркою витерти стіл, полочки, стільці — всі місця, де збирається пил.

Мал. 264. Ганчірки для прибирання приміщень.

Це цікаво

У кожного з нас удома є віник, за допомогою якого ми підтримуємо у помешканні чистоту й порядок. А наші далекі предки вважали віник найдавнішим домашнім оберетом. Вони вірили, що віник і мітла не тільки очищали, а й захищали дім від зла і напастей. Мітлу ставили ручкою вниз біля дверей хати, щоб уберегти своє житло від незваних гостей. Цей предмет використовували і в обрядах: віником розчищали дорогу нареченому та нареченій, стару мітлу втикали в грядки для захисту врожаю, віником били плодів дерева, щоб вони краще плодоносили. А за небажаним гостем до цих пір «замітають слід», щоб більше не з'являвся на поріг дому.

Існує безліч прикмет і звичаїв, пов'язаних з прибиранням житла. При переїзді в новий дім старий віник обов'язково брали з собою: по-перше, щоб перевести домового (є повір'я, що домовий живе саме під віником); по-друге, щоб на викинутий віник не заступили й тим самим не причинили господарям неприємностей.

Мийні засоби виробляють з'єднанням різних хімічних речовин у складному виробничому процесі. Нафтопродукти, жири, смоли та інші компоненти входять до складу цих речовин. Їх випускають на хімічних заводах зі спеціальним обладнанням. Ті складові мийних речовин, які надають виробам очищувального ефекту, називають **поверхнево-активними речовинами** (ПАР). Вони можуть бути виготовлені з різноманітної сировини, наприклад нафтопродуктів, тваринних і рослинних жирів.

Згідно з постановою Кабінету Міністрів України в нашій країні мийним засобом є будь-яка речовина або препарат, що містить мило та/або інші поверхнево-активні речовини, призначені для прання або очищення. Мийний засіб може бути у формі *рідини, порошку, пасты, бруски, плитки, таблетки* тощо. Щоб запобігти псуванню шкіри рук, потрібно застосовувати *гумові рукавички*.

За призначенням мийні засоби поділяють на такі групи:

- **для підлоги** — допомагають видаляти пил та плями і попереджають забруднення поверхні підлоги;
- **для меблів** — видаляють пил та плями, покривають меблі захисним покриттям;
- **для ванної та санвузла** — видаляють мікроби, гриби та напів, слугують для вибілювання та захисту сантехніки;
- **від накипу** — видаляють вапно та накип з нагрівальних елементів та блискучих поверхонь сантехніки;
- **для скла** — запобігають псуванню поверхні скла й очищують його від плям та пилу;
- **поліролі** — видаляють жирові плями з поверхонь корпусних та полірованих меблів, надають їм блиску і створюють захисну плівку від пилу, бруду та пошкоджень;
- **для знежирення поверхонь** — видаляють жир з поверхонь меблів та кухонного обладнання.

За способом нанесення мийні засоби поділяють на *аерозольні та рідкі*.

Інструменти для прибирання житла

Для якісного та швидкого прибирання житла використовують спеціальні інструменти.

Швабра — народна назва «ледар» — інструмент для вологого прибирання у важкодоступних місцях. Найчастіше швабра являє собою платформу (плоску рейку завширшки близько 5 см, завдовжки близько 50 см, завтовшки не більше 1–2 см), до якої перпендикулярно кріпиться довга кругла ручка, довжина якої

Коли купували новий віник, спочатку ним що-небудь вмітали в дім, а вже потім починали прибирання. Вважалося дуже корисно загадувати бажання, коли вперше замітати новою мітлою чи віником. Прибираючи в будинку, щоб не вмітати все добре, мели від порогу в середину кімнати. Різними віниками в одній хаті мести — розпорозувати достаток.

Віник потрібно щорічно міняти; вважалося, що разом з ним відходили біди, які накопичувались протягом року.

Це цікаво

Учені підраховали — щорічно на Землю падає 300 тонн космічного пилу. І ще мільйони його тонн утворюються в процесі життєдіяльності людей. Ось і відповідь на вічне запитання: «Звідки береться стільки пилу?» Втім, прибирання роблять не тільки заради порядку і зачистки. Завдяки регулярному прибиранню та дезінфекції ми позбавляємося від шкідливих мікроорганізмів і частинок пилу, що викликають алергію. Це особливо актуально для квартир, де є домашні тварини.

Мийні засоби для прибирання житла

Сучасна техніка, аксесуари для прибирання та побутова хімія (мийні засоби) допоможуть швидко виконати догляд за житлом, приклавши мінімум зусиль.

Мийні засоби — це речовини, за допомогою яких можна зробити речі та оселю чистими (мал. 265).

Мал. 265. Види мийних засобів

Мал. 268. М'які меблі

Це цікаво

Рекомендації щодо видалення бруду та плям з м'яких меблів:

- сліди від кулькової ручки або помади можна видалити за допомогою 10 % спиртового розчину;
- жувальну гумку потрібно накрити кубиками льоду (у пластиковому пакеті) й відскребти тупим предметом;
- плями крові видаляти тільки холодною водою;
- шоколад — зчистити висухлу пляму і замити теплою водою з м'яким милом;
- жир, масло — рясно посипати сіллю, дати увібрати жир, зняти залишки сухою губкою, потім змочити губку в спирті і злегка потерти пляму.

Доглад за корпусними меблями

Корпусні меблі (мал. 269) — це предмети інтер'єру, виготовлені з натуральної деревини та фанери, пресованої дерев'яної стружки та картону, пластикових замінників деревини. Щоб меблі мали гарний вигляд і довго слугували господарям, під час користування ними необхідно дотримуватись нижчеописаних рекомендацій:

- корпусні меблі неуються від води, тому їх протирають спочатку сухою ганчіркою, а потім куском фланелі, злегка змоченої спеціальними поліролями. Після цього меблі натирають до блиску сухою м'якою ганчіркою;
- для догляду за поверхнями меблів слід застосовувати засоби, що відповідають матеріалу покриття. Перед використанням мийного засобу необхідно уважно ознайомитися з інструкцією;

найчастіше становить від 90 см до 160 см. На платформу швабри звичайної конструкції накладається (намотується) ганчірка. Залежно від робочої поверхні швабрами можна працювати з ганчірками зі звичайної тканини і з мікролокна (мал. 266).

Мал. 266. Дерев'яна швабра

Мал. 267. Сучасна швабра

Сучасна промисловість для миття підлоги виготовляє зручні швабри, до яких додаються:

- змінні насадки та відро з пристосуванням для віджимання ганчірки (мал. 267);
- декілька різних видів ганчірок — для витирання пилу з полірованих поверхонь;
- серветки для вологого прибирання;
- губки з жорсткою поверхнею.

Особливості догляду за предметами інтер'єру та побутовою технікою

Догляд за м'якими меблями

М'які меблі — це зручні мебелі вироблені для сидіння та лежання (мал. 268). Зазвичай вони мають текстильну поверхню, а це означає, що за нею потрібен певний догляд, а саме: видалення плям, пилу та рідини. Існує кілька рекомендацій щодо догляду за м'якими меблями:

- рідину треба видаляти з поверхні за допомогою серветки — її слід промочити, а не витирати;
- мийні засоби потрібно використовувати в малих кількостях, наносити на ганчірку, а не прямо на очищувану поверхню;
- рекомендується використання піноутворюючих мийних засобів;
- не відкоблювати засохлі плями або липкий ворс матеріалу;
- не використовувати мийні засоби, що містять сильні хімікати та розчинники.

- категорично недопустимо під час очищення будь-яких меблевих поверхонь застосовувати тверді пристосування — скребки, губки з пластиком або металевим ворсом і т.ін. Слід користуватися м'якою тканиною або замшею.

Мал. 268. Корпусні меблі

Догляд за побутовою відеотехнікою

До побутової відеотехніки належать: телевізори, комп'ютери, ноутбуки, планшети тощо (мал. 270). Під час догляду за ними треба знати такі рекомендації:

- щоб очистити корпус монітора або телевізора, слід скористатися сухою або легка зволоженою м'якими очисниками тканиною. Парфумерія та розчинники не використовуються для цієї мети;
- у комп'ютерних салонах і магазинах побутової техніки можна придбати спеціальні серветки та спреї очисники. Речовини,

Мал. 270. Побутова відеотехніка

які містяться в очиснику, не пошкодять захисний шар екрана; вони мають гарні антистатичні властивості.

Догляд за скляними та дзеркальними поверхнями

У повсякденному житті нас оточують предмети інтер'єру, оздоблені скляними та дзеркальними поверхнями (мал. 271). Такі предмети прикрашають наші оселі, але потребують спеціального догляду та відповідних засобів по догляду за ними:

- сучасна промисловість пропонує для чищення дзеркальних поверхонь спеціальні ганчірочки з мікрофібри* (такими найчастіше протирають скло машин і екрани моніторів). Вони підійдуть як для дзеркала, так і для скляних поверхонь;
- існують також спеціальні вологі серветки для скла і дзеркал, які ідеально очищають їх поверхні;
- для очищення скла добре підійде будь-яка бавовняна ганчірка, рушник чи кляпоть тканини;
- необхідно стежити за вологістю повітря в приміщенні. Для дзеркала шкідлива як недостатня вологість, так і надлишкова. Тому дзеркала для ванної кімнати покривають спеціальним покриттям.

Мал. 271. Меблі зі скляними та дзеркальними поверхнями

Пам'ятай! Усі роботи, пов'язані з використанням хімічних речовин та пристроїв для прибирання, треба виконувати з дотриманням правил безпечної праці та санітарно-гігієнічних вимог.

Послідовність виконання міні-проекту «Охайне житло»

1. Визначте параметри свого житла (скільки м² має житло, кількість кімнат, додаткові приміщення, балкон тощо).
2. Визначте стан охайності житла.
3. Пригадайте, як часто виконується генеральне прибирання житла.
4. Подумайте, щоб вам хотілось змінити у вашій оселі.
5. Складіть план міроприємств з організації охайного житла.

Виконайте міні-проект у зошиті.

«Знайомство з писанкою»

переглянути програму

<https://youtu.be/SWSbExWkv-o>